

विदेव (2. वि + देव) *widergöttlich, ungöttlich*: रत्नम् AV. 12, 3, 43. 20, 136, 14. ohne Götter: यज्ञ KĀTH. 26, 9.

विदेश (2. वि + देश) m. *Fremde* (Gegens. स्वदेश, स्वविषय): विदेशे प्रेतः KAUC. 80. M. 8, 167. MBH. 3, 17140. R. 5, 33, 36. को वीरस्य मनस्विनः स्वविषयः को वा विदेशः स्मृतः Spr. 736. गच्छति विदेशम् 2346. 5223. वामो विदेशे 5373. को विदेशः सविद्यानाम् 1926 (II). भजते विदेशमधिकेन जितः Çiç. 9, 48. KATHĀS. 21, 118. 23, 70. 36, 74. 43, 39. मा गा विदेशम् 49, 215. विदेशं व्रजन् 36, 309. गुणिना न विदेशो ऽस्ति 61, 121. RĀGA-TAR. 4, 605. °ग VARĀH. BRH. 3, 7. PAKĀT. V. 84. KATHĀS. 33, 207. °गमन 20, 148. Spr. 1191. विद्या बन्धुजो विदेशगमने 2797. 4239. °निरत VARĀH. BRH. 12, 11. °वासिन् 101, 9. °वास VET. in LA. (III) 19, 19. °स्य ĀÇV. GRHJ. 1, 12, 2. M. 3, 75. MBH. 4, 2139. 13, 5888. R. GORR. 1, 11, 7. VARĀH. BRH. 3, 1. Verz. d. Oxf. H. 87, b, 8. 272, b, No. 644. संप्रसारणा *anderwärts vorkommend* P. 6, 1, 37. Schol.

विदेश्य (von विदेश) adj. *auswärts befindlich* AV. 4, 16, 8.

1. विदेह (2. वि + देह) adj. *körperlos, vom Körper befreit, verstorben* H. an. 3, 769. MED. h. 24. MBH. 3, 8874. 6, 3445. शिरोमणाः 11, 432. R. 7, 33, 21. 37, 20. BHĀG. P. 9, 13, 11. 13. JOGAS. 1, 19. Verz. d. Oxf. H. 42, a, 35. °कैवल्यप्राप्ति MADHUS. in Ind. St. 1, 20, 17. °मुक्ति (Gegens. जीवन्मुक्ति) WEBER, RĀMAT. UP. 337. COLEBR. MISC. ESS. I, 370. Verz. d. Oxf. H. 123, a, 28. °मुक्त्यादिकथन Titel einer Abhandlung 237, a, No. 568. HALL 13. — Vgl. मृका° 2).

2. विदेह (2. वि + देह) 1) m. a) pl. N. pr. eines Volkes, nördlich vom Ganges im heutigen Tirhut mit der Hauptstadt Mithilā, TRIK. 2, 1, 8. H. 946. घनरा निषधं नीलं च विदेहाः 1338. Schol. कोमलविदेहानां मर्यादाः ÇAT. BR. 1, 4, 1, 17. 14, 6, 11, 6. 7, 2, 30. काशिविदेहेषु KAUSH. UP. 4, 1. AV. PARIÇ. in Verz. d. B. H. No. 93 (56). MBH. 1, 4452. 2, 1062. 6, 353 (VP. 188). HARIV. 1980. 12832. R. 1, 68, 14 (70, 16 GORR.). R. GORR. 1, 71, 7. 4, 40, 25. VARĀH. BRH. S. 3, 41. 71. MĀRK. P. 37, 44. Verz. d. Oxf. H. 238, b, 27. DAÇAK. 93, 8. gaṇa धर्मादि zu P. 4, 2, 127. BURN. Intr. 421. TĀRAN. 14. °राज R. 2, 88, 7. विदेहाधिपति HARIV. 4968. RAGH. 12, 26. विदेहाधिप ein Mediciner (vgl. u. b) Suçr. 2, 302, 8. °नगर = मिथिला RAGH. 11, 36. °नगर HALL 46. विदेहाः पञ्च ते च द्विविधाः पूर्वे चापरे च H. 946. Schol. पूर्व° VJUTP. 81. पूर्वविदेहे (das Land) LALIT. ed. Calc. 21, 9. पूर्वविदेहो नव योजनसकृन्नाणि 170, 15. पूर्वविदेहलिपि 144, 5. — b) ein Fürst der Videha (vgl. वैदेह) H. an. MED. जनक WEBER, RĀMAT. UP. 331. als N. pr. BHĀG. P. 2, 7, 44. RĀGA-TAR. 8, 612. ein Mediciner (vgl. विदेहाधिप unter a) Verz. d. B. H. 290, 1. Verz. d. Oxf. H. 314, b, No. 746. 358, a, 6. — 3) f. घ्रा Bez. der Stadt Mithilā TRIK. 2, 1, 15. H. 973. HĀLAJ. 2, 132. SCHIEFNER, Lebensb. 235 (3). — Vgl. अपर° und वैदेह.

विदेहक (von 2. विदेह) 1) m. N. pr. eines Berges SCHIEFNER, Lebensb. 306 (76). — 2) n. N. pr. eines Varsha ÇAT. 1, 292.

विदेहल (von 1. विदेह) n. *Körperlosigkeit* R. 7, 36, 7. विदेहलं प्राप्तः so v. a. gestorben MBH. 1, 3805. 3817.

विदोष (2. वि + 1. दोष) adj. *frei von Schuld, keines Vergehens schuldig*: ऋ° LĀTJ. 6, 3, 3.

विदोह (von 1. डुह mit वि) m. *verkehrtes oder übermässiges Melken*

(Ausnützen): युक्षिपस्य कर्मणाः TBR. 3, 3, 2, 2. सोमपीयस्याविदेहाय PAKĀT. BR. 18, 2, 12.

विद्ध s. u. व्यध्.

विद्धक (von विद्ध) m. *eine Art Egge* KĀSHIS. 9, 14 (s. u. मादि).

विद्धकर्ण m. und °कर्णा f. *Clypea hernandifolia* W. u. A. BHAR. im DVIRĪPAK. nach ÇKDR. °कर्णी f. dass. AK. 2, 4, 2, 3. °कर्णिका f. dass. ÇABDAR. im ÇKDR.

विद्धल (von विद्ध) n. *das Behaftetsein* Comm. zu KĀHND. UP. S. 31.

विद्धपर्कटी f. *Pongamia glabra* Vent. HĀR. 101.

विद्धशालभञ्जिका f. Titel eines Lustspiels von RĀGAÇEKHARA WILSON, Sel. spec. of the Theatre of the Hindus II, 334. fgg. Verz. d. Oxf. H. 140, b, No. 284. SĀH. D. 201, 8. Comm. zu KUVALAJ. 37, b. HALL in der Einl. zu VĀSAVAD. 20.

विद्धि f. nom. act. von व्यध् P. 6, 4, 2. Schol.

विद्मन् (von 1. विद्) n. *Aufmerksamkeit; Wissen, Kenntniss*: ऋषिर्हि विद्मना विदे देवो मर्तमूष्यति RV. 6, 14, 5. 1, 110, 6. यो देव्यानि मानुषा ज्ञन्त्यन्तर्विद्मना ज्ञातिं beobachtend 7, 4, 1. 5, 87, 2. पृच्छामि विद्मने (infinitiv) न विद्मान् 1, 164, 6. 10, 88, 18.

विद्मनापस्व (विद्मना + अपस्) adj. *geschickt —, sorgfältig zu Werke gehend* RV. 1, 31, 1. 111, 1. AV. 7, 47, 1. NIR. 11, 33.

विद्मिसार m. N. pr. eines Fürsten VP. 466. fehlerhaft für बिम्बिसार.

1. विद्य (von 3. विद्) n. *das Finden, Erlangen in piti°, पुत्र°*.

2. विद्य (von विद्या) am Ende eines adj. comp., 2. B. ऋ° ungelehrt Spr. (II) 684. ऋयस्त° RAGH. 1, 8. कृत° (s. auch bes.) der Studien gemacht hat, im Besitz einer Wissenschaft, gelehrt MBH. 1, 3279. Spr. (II) 813. 1863. KATHĀS. 7, 60, 22, 154. ऋषित्वविद्या 26, 251. प्राप्त° VARĀH. BRH. 14, 3. ÇUR. in LA. (III) 34, 10. तद्विद्य ein Kenner davon, Sachkenner KĀM. NĪTIS. 1, 33. 2, 1. Vgl. noch डुर्विद्य, निर्विद्य, वज्र°, भूय°, यथाविद्यम्.

विद्यमानल (von विद्यमान; s. u. 3. विद्) n. *das Vorhandensein, Dasein* ÇAMK. zu BRH. ĀR. UP. S. 33. ऋ° ebend.

विद्यौ (von 1. विद्) f. P. 3, 3, 99. VOP. 26, 186. 1) *Wissen, Wissenschaft, Lehre* (HĀR. 196); namentlich die in drei Kapitel zerfallende vedische Lehre AV. 6, 116, 1. 14, 7, 10. 8, 23. यो ब्राह्मणो विद्यामनूय्य न विरोचते TS. 2, 1, 2, 8. 5, 1, 2, 2. ART. BR. 8, 23. त्रयी (s. auch u. त्रय) TBR. 3, 10, 11, 5. BHĀG. P. 5, 9, 8. त्रिधातु ÇAT. BR. 5, 3, 5, 6. 10, 2, 15. 11, 3, 2, 8. 1, 6, 3, 8. 4, 2, 3, 8. सर्वासां विद्यानां वागैकायनम् 14, 3, 11. °कर्मणी 7, 2, 3. विद्ययाप्यस्ति प्रीतिः Vedakunde ĀÇV. GRHJ. 1, 1, 4. 3, 9, 1. विद्याते am Ende der Lehrzeit 4. KAUC. 67, 74. °प्रकर्ष NIR. 1, 5. विद्यातः पुरुषविशेषो भवति 16. 14, 8. 9. °स्थान Disciplin, Wissenszweig 1, 15. — MBH. 3, 2887. विविधाः R. 1, 33, 14. विद्या ब्राह्मणमेत्याक् शेवधिस्ते ऽस्मि रत्न माम्। ऋसूयकाय मो मा दाः M. 2, 114. ऋनभ्यसनशीलस्य विद्येव तनुतो गता R. 5, 19, 22. ऋथकरी Spr. 1791. ऋनवद्या 2016 (II). विद्याधनं यस्यस्य तत्तस्यैव धनं भवेत् M. 9, 206. ऋनरामरवत्प्राज्ञो विद्यामर्थं च चित्तयेत् Spr. (II) 94. कामधेनुगुणा विद्या सदैव फलदायिनी। प्रवसे मातृसदृशी विद्या गुप्तं धनं स्मृतम् ॥ 1631. 1974. का विद्या कविता विना 1710. विद्या रूपं कुत्रपाणाम् 1919. वरं बुद्धिर्न सा विद्या विद्यातो बुद्धिरुत्तमा (I) 2749. विद्या ददाति विनयम् 2793. विद्या नाम नरस्य रूपमधिकम् 2797. विद्या खलस्य विवादाय, साधोर्ज्ञानाय 2800. विद्या शस्त्रस्य शास्त्रस्य द्वे